

Honnan lehet megismerni a polgárőrt?

Az, hogy a településen polgárőrség vagy valamilyen egyéb helyi önvédelmi szervezet működik, gyakran kiderül a település határára kitett tábláról. A polgárőr munkája során nem köteles formaruhát hordani, de külsejéből általában kitűnik (jelvény, póló, esetleg matrica az autóján), hogy ő polgárőrként lát el valamilyen feladatot. A polgárőr nem hordhat olyan ruhát, amely hasonlít a rendőrség, katonaság, vagy más állami fegyveres szerv egyenruhájához, a ruhán rangjelzést imitáló jel sem lehet. A polgárőr tehát kinézetével nem keltheti azt a benyomást, hogy ő rendőr, katona, vagy más hivatalos személy.

Mihez van joga a polgárőrnek? Hogyan intézkedhet a polgárőr?

A polgárőr, ha valamilyen rendzavarást, esetleg bűncselekményt észlel, a rendbontót felszólíthatja magatartásának abbahagyására, megkérhet például Téged éjszaka arra, hogy ne kiabálj az utcán, ne randalírozz. Ha erre nem vagy hajlandó, ő maga nem tehet mást, minthogy rendőrhöz fordul, elmondja, hogy mi történt, és őt kéri fel intézkedésre. (Ezért fordulhat elő az, hogy a polgárőrök és a rendőrök időnként együtt jelennek meg.) Ha a polgárőr valakit bűncselekmény elkövetésén tetten ér, a bűncselekményt, vagy annak folytatását – csakúgy, mint bármelyikünk – megakadályozhatja, az elkövetőt elfoghatja, és a támadásra használt eszközt (fegyvert) tőle elveheti. Az elfogott személyt azonban feleslegesen egyetlen percig sem tarthatja fogva, köteles őt azonnal a rendőrségnek átadni, vagy ha erre nincs mód, a rendőrséget azonnal értesíteni. Az elvett fegyvert is haladéktalanul át kell adnia a rendőrségnek.

Ha a polgárőr más személy elleni támadást hárít el, akkor is ugyanazon szabályok szerint járhat el, mint bármelyikünk. Az általa alkalmazott kényszerítő testi erőnek a támadás elhárításához mérve arányosnak kell lennie. Ez azt jelenti, hogy a támadás kivédését csak addig folytathatja, amíg a támadás veszélye fennáll. Ha a veszély megszűnik, a polgárőr a visszatarthatás érdekében semmilyen felesleges kényszert sem alkalmazhat, különösen nem használhat olyan szükségtelen módszereket (lekötözés, falhoz állítás, levetkőztetés), amelyek alkalmasak

az elkövető megalázására. A jogszabályok és egyéb biztonsági előírások betartásával a polgárőr – mint minden állampolgár – gázsprayt, gumibotot, kiképzett őrkutyát, esetleg – külön engedéllyel – lőfegyvert is tarthat magánál, ezeket azonban csak jogos védelem, vagy végszükség esetén alkalmazhatja.

Jogos védelemnek számít, ha valaki úgy követ el bűncselekményt, hogy közben saját maga, más személy, vagy dolog elleni támadást hárít el, és a védekezéshez szükséges mértéket nem lépi túl. Ekkor a bűncselekmény elkövetéséért nem vonható felelősségre. Ha valaki saját magát, mások személyét, vagy javait veszélyből menti és így követ el bűncselekményt, és nem okoz nagyobb kárt annál, mint amit elhárít, úgy végszükségben cselekszik. Tettéért ő sem büntethető.

Mihez nincs joga a polgárőrnek?

A polgárőrnek semmi olyanhoz nincs joga, amihez neked ne lenne! A polgárőr rendőri vagy más hatósági jogkörrel nem rendelkezik, a rendőrség eljárását nem akadályozhatja. Ezért van az, hogy az intézkedés során az előző pontokban leírtakon túl semmi mást nem tehet, mindig köteles megvárni a rendőri intézkedést. Fontos, hogy nincs törvényes felhatalmazása arra, hogy ruházatotat vagy csomagodat átvizsgálja, tehát nem motozhat, de még csak nem is igazoltathat.

A Büntető Törvénykönyv ún. kiemelt büntetőjogi védelemben részesíti a közfeladatot ellátó személyeket. Ezek lehetnek postások, vasutasok, tűzoltók, polgárőrök, mentősök, sőt, adott esetben tanárok, vagy óvónénik is. Ez a büntetőjogi védelem azonban a polgárőrökre csak akkor terjed ki, ha dolgoznak, azaz, a jogszabály szerint, ha „közbiztonság javítására irányuló tevékenységet” végeznek.

Ha a polgárőr jogsértést követ el, a sértett – csakúgy, mint bármely bűncselekmény és tettes esetén – a rendőrségen feljelentéssel élhet. A rendőrség köteles a feljelentés nyomán ugyanúgy eljárni, mintha a gyanúsított bármely civil személy lenne.

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezetről további információkat a www.c3.hu/~hclu/ weboldalon találhatsz.

Kiadta a TASZ (tel/fax: 209-00-46; 279-07-55) 2003 decemberében
Készült a FORD Alapítvány támogatásával

- Célunk a bűnmegelőzés, úgyhogy most leülünk ide a pad szélére, nehogy véletlenül közszemérem elleni vétségbe, házasságszédelésbe, esetleg bigámiába keveredjenek...

Találkoztál már polgárőrrel? Kerültél már velük kapcsolatban szorult helyzetbe? Szeretted volna tudni, mit tehet a polgárőr, és mit tehetsz Te?

Mindenkinek joga van arra, hogy tisztában legyen lehetőségeivel és kötelezettségeivel. Aki ezeket megismeri, nem érzi magát (annyira) kiszolgáltatottnak, ismeri saját és a polgárőr jogait, az esetleges jogszerűtlen fellépés esetén képes jogait érvényesíteni.

Ehhez próbálunk segítséget nyújtani.

- Nyugodjon meg, hölgyem, azért vagyunk, hogy segítsünk. Én majd segítségért kiáltok, a társam pedig elszalad rendőrt keresni.

Mivel foglalkozik a polgárőr?

A polgárőr egy meghatározott közigazgatási terület (város, falu, kerület stb.) közbiztonságának védelmét látja el. Általában a település rendjét óvja a leglátványosabban úgy, hogy az utcán felügyeli a közterületeket, közintézményeket, esetenként üzleteket és egyéb magántulajdonú létesítményeket, házakat is. Van olyan polgárőr, aki a különböző rendfenntartó szervekkel (rendőrség, határőrség stb.) együtt tevékenykedik, járőröz, vagy őket egyéb módon, például információ átadásával segíti.

Hogyan működik együtt a polgárőrség az állami, önkormányzati szervekkel?

A helyi polgárőrséggel vagy egyéb önvédelmi szervezettel való együttműködést az állami szervek részéről jogszabályok határozzák meg, meg lehetőségen általánosan.

A polgárőrség helyi szervezetével a rendőrség úgy működik együtt, hogy „támogatja a helyi önkormányzatoknak és az állampolgárok közösségeinek a közbiztonság javítására irányuló önkéntes tevékenységét”, segíti ezek feladatainak összehangolását, segítséget nyújt szakszerű működésükhöz, velük helyi, megyei, vagy országos szinten együttműködési megállapodást köt. A rendőrség körzeti megbízottja is együttműködik a polgárőrökkel, segíti munkájukat.

A határőrség járőre mellé „közös végrehajtást igénylő feladatra” polgárőr is beosztható, ilyenkor együtt járják a határt.

A közterület-felügyelet szintén együttműködik a helyi polgárőr szervezettel az önkormányzat képviselő-testülete által meghatározottak szerint.

Sőt, a kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében elfogadott országgyűlési határozat a polgárőrség feladatát is meghatározza: „A polgárőrség mint a helyi közösség és a civil társadalom kínálatcsökkentésben érdekelt szervezete felhívja a rendőrség figyelmét a helyi drogpiacon, illetve a drogokkal kapcsolatos bűnözés jelenségére és a civil társadalom mozgósításával küzd e jelenségek ellen.”

A települési önkormányzatok helyi rendeletekben szabályozzák a polgárőrökkel való együttműködést, a nekik adandó támogatásokat, esetleg feladataikat is.

Ki lehet polgárőr?

Mivel a polgárőri tevékenységet Magyarországon általában különböző civil szervezetek végzik, saját maguk állapítják meg, hogy kik tarthatnak közéjük. Van úgy, hogy csak olyan munkatársat választanak, aki megfelel bizonyos előfeltételeknek (büntetlen előélet, legalább középiskolai végzettség, stb.) Erre azonban nincs általános (jog)szabály és gyakorlat sem nagyon, így sohasem lehet tudni, hogy egy településen belül kivel találod magad szembe. Polgárőr tehát elvileg bárki lehet, bármilyen civil foglalkozású ember: pilóta, ács, fizikus, sőt biztonsági őr is.

- Vigyázz vele, civilben szelíd fiú, de polgárőrként ő erre a legkeményebb! A múltkor szívóskodtam vele, erre leöntött egy vödör vízzel, a fejembe nyomott egy tejszínhabos lepényt, és trombitán riasztotta a rendőröket.

Mi a polgárőrség szerepe az államon belül?

Az Alkotmány szerint a katonai feladatok ellátása a honvédség, az államhatár őrzése a határőrség, a közbiztonság és a belső rend védelme a rendőrség feladata. Ezen fegyveres testületek létrehozásáról, működéséről az Országgyűlés határoz, méghozzá úgynevezett kétharmados törvényekkel. Egyéb hasonló rendvédelmi szervezetek felállítása csak törvény által lehetséges, hiszen adott esetben ezeknek joguk van az állampolgárok jogainak korlátozására (pl. rendőrségi törvény, a határőrségről szóló törvény). A polgárőrség tekintetében ilyen jogszabály nincs. Jogállását, feladatait, jogait törvények nem határozzák meg, így különleges – állam által rá ruházott – felhatalmazással sem bír. A polgárőrség sajátos, de különleges jogokkal nem rendelkező szervezet.

A polgárőrség helyi szervezetei megyei és országos szövetségeket hoztak létre, ezek helyi önkormányzati, megyei és állami támogatásban részesülnek.